

Comprendre-la per a enfrontar-la

1. Caràcter de la crisi

No fa gaire temps, en els seus primers compassos, la crisi es negava; ara, quan les conseqüències es deixen sentir en una cascada d'acomiadaments i tancaments, hi ha moltes versions sobre davant de què ens trobem: n'hi ha que afirmen que la crisi se la inventen els capitalistes com un mitjà per imposar reculades als i les treballadores... però també hi ha molts capitalistes que s'arruïnen en aquestes crisis i no jugarien a un esport tan arriscat. Altres parlen de moltes crisis que conflueixen: financera, immobiliària, energètica... però la caiguda del preu del cru en picat sense modificar per res el curs de la crisi, així com la coincidència entre la caiguda de les borses amb la punxada de la bombolla immobiliària i el caràcter erràtic dels intercanvis de monedes ens duen a pensar que hi ha quelcom una mica més profund que condiciona l'esclat d'aquestes "crisis". En alguns sectors es diu que la crisi és financera, per l'especulació sense fre d'aquests últims anys i que la clau és eliminar aquest aspecte pervers del funcionament capitalista amb coses com la Taxa Tobin... però resulta que es fa impossible aïllar el moviment especulatiu del moviment general del sistema financer, perquè el capital financer impregna tots i cadascun dels sectors productius i els fa dependre d'ell. N'hi ha que afirmen que s'està pagant un excés de consum entre els i les treballadores i, més en general, de la societat i que cal reduir-lo per seguir... però les estadístiques del creixement sostingut de la pobresa mundial i també dins dels estats capitalistes difícilment es pot atribuir als excessos d'un sector més acomodat de la classe obrera, perquè la misèria mundial és desproporcionadament superior al suposat excés; a més del fet que la crisi no arriba per l'escassetat de recursos que queden per a aquests sectors; d'altra banda, si el problema fos "reduir un consum excessiu"... no s'hauria d'acceptar sense protestar les reduccions de producció i el tancament de fàbriques?; nosaltres pensem que estem lluny de resoldre les ingents necessitats dels treballadors del planeta i que no s'ha de reduir la producció –sense excloure alguna reconversió- de manera generalitzada.

Comprendre el caràcter de la crisi que hi ha i els mecanismes del capitalisme per respondre a aquestes situacions és essencial per definir i poder organitzar una resposta.

Marx i les crisis de sobreproducció

Cada cert temps un sector productiu o el conjunt de l'economia capitalista cau inevitablement en una crisi que Marx anomenava "de sobreproducció". A diferència de qualsevol altra època històrica, en què el factor de crisi era l'escassetat que, alhora, provocava la fam, en el capitalisme la crisi arriba quan hi ha de tot, les mercaderies són abundants i encara que hi hagi necessitats per consumir-les, els capitalistes es neguen a distribuir-les si no és a un preu inassequible per a la majoria. La producció és un fenomen social que incorpora milions de productors/es assalariats/des i el consum també ho és, però entre mig hi ha la propietat privada de les mercaderies, i aquesta propietat permet al capitalista decidir quines condicions posa perquè les necessitats es puguin satisfer amb la producció. És a dir: a quin preu ven i a quin no.

Escriu Marx: "... la història de la indústria i el comerç no és res més que la història de la revolta de les forces productives contra les relacions de propietat, que són les condicions d'existència de la societat burgesa. Cada crisi destrueix regularment no només una massa de productes ja creats, sinó també una gran part de forces productives. Una epidèmia que, en qualsevol altra època, hagués semblat una paradoxa s'abat sobre la societat- l'epidèmia de la sobreproducció".

En qualsevol altra situació històrica, davant d'un "excés" de producció la solució seria ben lògica: repartir aquesta producció entre qui té necessitats i continuar, però aquesta és la lògica oposada a la del capitalisme. La realització dels beneficis, tot i que es generen en el procés productiu -extraient la plusvàlua dels i les obreres- es concreta en la venda, és a dir, en intercanviar la mercaderia a un preu determinat. La defensa dels preus és vital per mantenir la taxa de benefici, i els capitalistes estan disposats a destruir producció o a permetre que es podreixi abans que deixar actuar les "lleis del mercat" i permetre que els preus baixin fins que s'equilibri amb el poder real de compra que queda. La contradicció entre la propietat privada i el caràcter social

de la producció i el consum es fa evident.

El capitalisme no pot escapar-se de les crisis de sobreproducció, ja siguin parcials o generals. No pas per la perversitat dels patrons, sinó per la lògica del sistema. El motor de l'economia capitalista és la taxa de benefici, el que els capitalistes anomenen la "rendibilitat del capital". Si està alta, el cycle capitalista es desenvolupa amb energia; quan comença a decaure, és senyal que el mercat comença a estar saturat i s'acosta la crisi. El capitalisme manté una tendència creixent tant a augmentar la productivitat i la producció com a mantenir la taxa de benefici i la competitivitat amb els altres productors. Quan el mercat comença a donar senyals de no tenir capacitat per seguir absorbint il·limitadament la producció, la resposta del capitalista individual és fer retrocedir la capacitat de compra dels treballadors/es a força de retallades salarials i augmentar els ritmes de treball i la productivitat, per poder competir amb altres capitalistes del sector per esgarrapar-los quota de mercat. Però la realitat és que, quan cada capitalista individualment i els governs al seu servei, es llancen a una brutal agressió a les condicions de treball dels i les obreres (reformes laborals, escales salarials, ETT's...), el que provoquen és l'afebliment de la capacitat de compra del conjunt de treballadors/es, cosa que encara accelera més el desfasament entre producció i capacitat de comprar: la crisi de sobreproducció es fa inevitable.

La lògica de l'empresari concret xoca amb les necessitats globals del sistema mateix. Contradictòriament, quan un patró ha de cedir als o les seves treballadores un augment de sou, encara que perd beneficis o pot perdre competitivitat, realment s'alleuja la crisi global.

De les crisis de sobreproducció en el període de desenvolupament del capitalisme...

Les crisis del capitalisme no sempre tenen les mateixes conseqüències. Marx va analitzar les crisis del s XIX com un sistema brutal de regulació d'un sistema no planificat. Quan en una branca de la producció es produïa una crisi de sobreproducció, una part de la producció i les fàbriques es destruïa, però alhora empenyia als capitals sobrants a buscar nous sectors productius o nous mercats a l'exterior. Aquesta forma d'autorregulació va anar desenvolupant nous sectors i completant el caràcter mundial del sistema capitalista, empenyent guerres de conquesta colonials. Marx escriu com la burgesia surt d'aquestes crisis: "Per una banda, la destrucció forçada de forces productives; de l'altra, conquerint nous mercats i explotant més perfectament els antics. És a dir, que prepara crisis més generals i més formidables i disminueix els mitjans per prevenir-les."

Algun dia aquestes possibilitats d'expansió, d'incorporar nous mercats o nous sectors, havien d'acabar-se, i determinar aquest moment és molt important, perquè un sistema econòmic no deixa el

seu lloc en la història sense haver esgotat abans la seva capacitat de desenvolupament de les forces productives. Així doncs, mentre aquesta expansió de forces productives del sistema continués, la lluita per la revolució socialista no estaria a l'ordre del dia. Marx i Engels van creure que aquest moment arribava amb els processos revolucionaris de 1848. El mateix Engels escrivia el 1895: "La història ens ha pres la raó corregint-nos a nosaltres i a tots els que pensàvem així. Ha demostrat clarament que l'estat de desenvolupament econòmic sobre el continent encara estava lluny d'estar madur per suprimir la producció capitalista: ha provat, amb la revolució econòmica que després de 1948 ha guanyat tot el continent i que només ha establert realment, en aquest moment, la gran indústria a França, a Àustria, a Hongria, a Polònia i, últimament, a Rússia, i fa veritablement d'Alemanya un país industrial de primer ordre -tot això sobre una base capitalista, és a dir, encara molt capaç d'extensió el 1948."

Reconèixer aquesta realitat no duia les/els revolucionaris marxistes a esperar que arribés l'hora, sinó a augmentar la seva consciència de classe i l'organització de la classe obrera internacional, a potenciar la lluita per aconseguir millores substancials per a la classe obrera en aquest cicle de creixement capitalista que encara no estava esgotat: es van impulsar grans partits i sindicats, es va lluitar per reduir la jornada, per drets i llibertats. Tota aquesta organització havia de permetre -arribat el moment- la lluita per la revolució socialista internacional.

...a les crisis de l'època Imperialista.

A la fi del s XIX les expedicions militars colonials arriben a controlar pràcticament tot el planeta i, amb elles, arriba la producció capitalista a tots els racons del món: el capitalisme és el primer sistema econòmic veritablement mundial. S'imposa una divisió mundial del treball, òbviament al servei dels imperialismes dominants. L'única forma d'aconseguir nous mercats per expandir-se era xocant amb altres imperis: les guerres mundials es van fer inevitables. La lluita per

guanyar competitivitat du a processos de concentració molt importants, a monopolis, trusts, etc., que tenen com a objectiu eliminar tota la competència per imposar preus més alts, escapant-se de la pressió de l'oferta i la demanda. S'obre la tercera fase -definitiva- del desenvolupament capitalista: havia quedat enrere l'època inicial de predomini del capitalisme comercial i la del cabdal industrial, va arribar el predomini del capital financer, un capital que parasita sobre el conjunt de l'economia extraient plusvàlua que generen els sectors productius, perquè ell directament no crea riquesa. Els bancs determinen la vida d'empreses, Estats i famílies. Aquesta època que Lenin va definir en el seu llibre "l'Imperialisme fase superior del capitalisme": la tercera i reaccionària època de guerres i revolucions. Les següents crisis ja no tindran un efecte regulador com el que descrivia Marx, sinó un de directament destructiu en termes absoluts.

A principis del s XX la potent economia alemanya, que va arribar tard al repartiment del món, ja no cabia dins dels estrets límits nacionals i s'ofegava en una crisi de sobreproducció. La lluita pels mercats exteriors amb altres multinacionals i altres imperialismes va passar de lluites comercials a lluites armades. Va esclatar la I Guerra Mundial. Així, les crisis de l'imperialisme, com a estadi superior del capitalisme, tenen una virulència que no tenien les crisis del

període de creixement i són destructives en termes absoluts. De forma brutal la disjuntiva de Marx, socialisme o barbàrie, començava a estar cruament sobre la taula de la realitat. A Rússia, amb la revolució del 17, va néixer el primer Estat obrer; per la seva banda, el capitalisme va tornar-se a aixecar sobre les runes i els més deu milions de morts de la Guerra, però aquest nou cicle tot just duraria una dècada i tornaria a caure novament en una altra crisi. A finals del 29 la crisi de sobreproducció impulsa el crac financer, i els terribles anys trenta, amb la Gran Depressió, són el preàmbul de la II Guerra Mundial. El capitalisme mundial necessita altre cop destruir i decidir mitjançant l'enfrontament armat un nou repartiment del món entre els imperialismes en el futur cicle.

És Alemanya, ofegada una vegada més entre el poderós potencial industrial i la falta de mercats i colònies, que comença un conflicte pel qual tots els imperialismes s'han preparat, desviant part de la producció a la indústria de guerra. La guerra imperialista és la més mortífera que es coneix a la història: 60 milions de morts i una Europa, Japó i moltes altres parts del món en ruïnes. Es pot començar un nou cicle d'acumulació capitalista, però a més hi ha un factor contradictori que permet explicar perquè aquest cicle va a ser més llarg: la classe obrera pren en les seves mans la resistència armada a l'ocupació nazi en nombrosos Estats europeus i

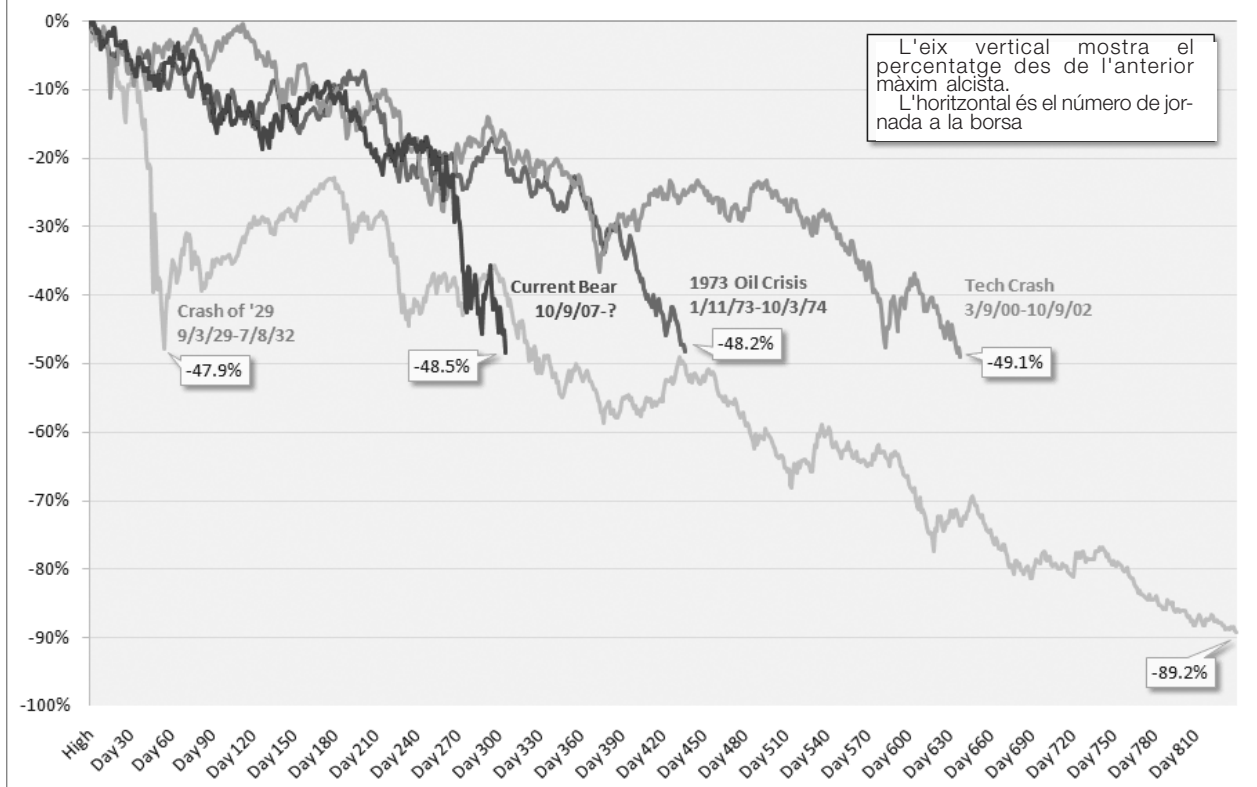

Banca espanyola: model a seguir. Clientela espanyola: model a exprimir

Quatre mals mercats baixistes

1929-1932, 1973-1974, 2000-2002 and 2007-2008

Updated
11/19/2008

apareix en la derrota del feixisme com el principal poder per reconstruir l'Estat. La revolució està a l'ordre del dia a l'Europa central, però els PC's, que tenen un pes important en les organitzacions de resistència, acaten les ordres d'Stalin –els acords de Ialta i Postdam- para ajudar a reconstruir els Estats burgesos. No obstant això aquests Estats capitalistes han de cedir a reivindicacions obreres molt importants, que constituiran l'anomenat “estat del benestar”. La combinació d'aquests tres factors permetran un llarg cicle de creixement fins a arribar a una nova crisi de sobreproducció global a finals dels 60.

Els acords de Bretton-Woods i la fi de l'estabilitat.

Intre l'1 i el 22 de juliol de 1944 es va celebrar la Conferència Monetària i Financera de les Nacions Unides, realitzada al complex hotelier de Bretton Woods, a New Hampshire, en la qual es van establir les regles per a les relacions comercials i financeres entre els països més industrialitzats del món. La proposta anglesa presentada per Keynes va ser derrotada, i els EUA, que controlaven el 80% de l'or mun-

dial i gran part de la producció de carbó i petroli, van imposar el seu dictat. Es van establir les normes per al comerç i les finances mundials amb el Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional, tots dos amb seu als EUA, per garantir-les. La clau de l'estabilitat del nou sistema financer internacional era en la relació 35 dòlars/unça d'or que havia de garantir la reserva Federal a canvi que el dòlar passés a ser moneda d'intercanvi mundial.

A finals dels 60 la taxa de benefici del capital va deixar de créixer i va començar una nova crisi de sobreproducció. La premsa oficial va parlar del problema del petroli –com ho va fer recentment quan el barril va superar els 100 dòlars-, però era una crisi global de sobreproducció. Amb la Guerra del Vietnam en marxa i las dificultats de finançament, el Govern nord-americà va recórrer a l'emissió de moneda per finançar les seves necessitats per sobre del compromís d'emetre amb l'obligació d'augmentar en la mateixa proporció les reserves d'or. Per això primer va posar límits a la convertibilitat de l'or en dòlars, fins que el 15 d'agost de 1971 el president dels EUA Richard Nixon va suspendre unilateralment la convertibilitat del dòlar en or i va

devaluar el dòlar un 10%. Amb aquesta decisió de transcendència històrica el sistema financer mundial es va desprendre del mecanisme per fixar l'emissió de moneda al creixement real de l'economia. Els EUA van començar a cobrir les seves necessitats emetent més dòlars sense el corresponent increment de les reserves d'or, amb la qual cosa repartien a través de les reserves mundials de dòlars la inflació interna. La resta de monedes que s'havien compromès a un canvi fix amb el dòlar van començar a “flotar”. Sovint altres imperialismes exigien que el dòlar perdés el privilegi de ser la moneda d'intercanvi internacional, però la força del dòlar no rau només en l'economia nord-americana sinó també en els marines, i en el terreny militar cap imperialisme està en condicions avui de fer-li ombra i disputar-li la supremacia. El recurs al crèdit va permetre ajornar la crisi, però en la dècada dels 70 el capitalisme mundial estava contra les cordes (derrota de Vietnam...) i l'ombra d'un nou crac va planejar un cop més.

Des d'aleshores ençà els actius financers i el paper moneda han mantingut un creixement relativament independent i

l'especulació ha campat amb tota llibertat. Per veure la grandària de la bombolla sobre la qual s'assenta el sistema capitalista mundial n'hi ha prou amb veure que aquest mes de desembre de 08, el preu mig de la unça d'or estava en 850 dòlars. Hi ha muntanyes d'actius financers de tot tipus (accions, bons, paper moneda...) que en realitat no tenen darrere el valor en l'economia real. Amb la decisió de suspendre la convertibilitat i llançar una política creditícia, els EUA van ajornar la caiguda i el crac, però no per això van resoldre la crisi de sobreproducció, només van guanyar una mica de temps per reprendre l'ofensiva. Arribats a aquest punt la política pren el comandament de la situació.

Mecanismes de sortida de la crisi.

El capitalisme cau tot sol en la crisi, però se n'aixeca sobre les esquenes dels i les treballadores i els pobles. **La recepta per sortir d'aquestes crisis no és cap altra que: destrucció brutal de forces productives i augment net de la plusvàlua.** Ha servit per crisis parcials o globals. En les dues primeres crisis globals de sobreproducció la sortida va ser

directament la guerra i la destrucció (I i II Guerres Mundials), però en la crisi dels 70 la sortida va ser una altra.

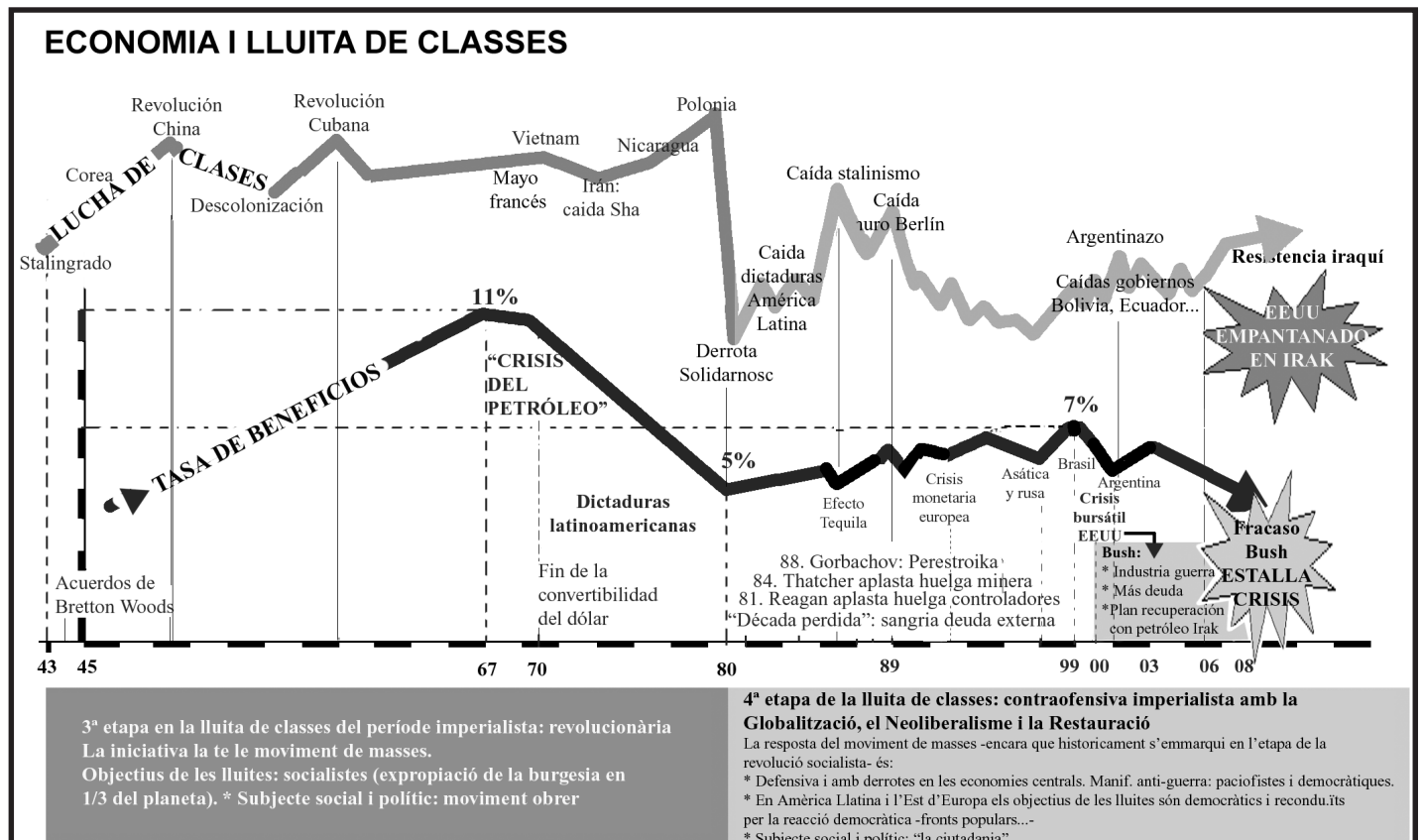
A principis dels 80, R. Reagan per una banda i M. Thatcher per l'altra van impulsar una contraofensiva imperialista contra els/les treballadors/es i els pobles del món que consistia en: 1) "globalització", robant mitjançant el deute extern els recursos dels Estats semicolonials, però, alhora, els van imposar l'obertura dels seus mercats a les multinacionals, cosa que va suposar la ruïna per les seves economies i una destrucció massiva de forces productives; a més se'ls va exigir, a través de l'FMI, la privatització generalitzada de recursos públics. El resultat: més espoli del país per part de l'imperialisme, empobriment brutal, fam i moviments migratoris massius. 2) "neoliberalisme", una reculada de les condicions de vida de la classe obrera en els països imperialistes que s'havien aconseguit en més d'un segle de lluita obrera (liquidació de "l'estat del benestar", reformes laborals, amb la qual cosa augmenta l'extracció neta de plusvàlua; privatització massiva de tot el que és susceptible de ser negoci. 3) "restauració" del capitalisme en el terç del planeta

en què la burgesia havia estat expropiada. Aquest procés es va dur a terme d'acord amb la burocràcia en el poder, que es converteix en l'instruments de l'imperialisme per liquidar les bases socials dels Estats de la URSS, la Xina, Cuba i l'Est europeu. El cas més conegut és Gorbatxov i la seva perestroika. Les conseqüències per als i les treballadores són terribles: destrucció física de milers de les seves empreses, ruïna completa, arriben la fam i l'atur. La restauració modèlica és la Xinesa (Gorbatxov va fracassar en l'intent d'aplicar aquesta via), que avui permet amb l'estabilitat del poder de l'Estat i del partit Comunista Xinès imposar un règim d'explotació que no poden aconseguir altres dictadures.

Només sota aquest nou espoli del planeta i un augment brutal de la plusvàlua obrera, el capitalisme va aconseguir recuperar durant gairebé vint anys la taxa de benefici del capital.

El 2000 es tanca el cicle d'acumulació

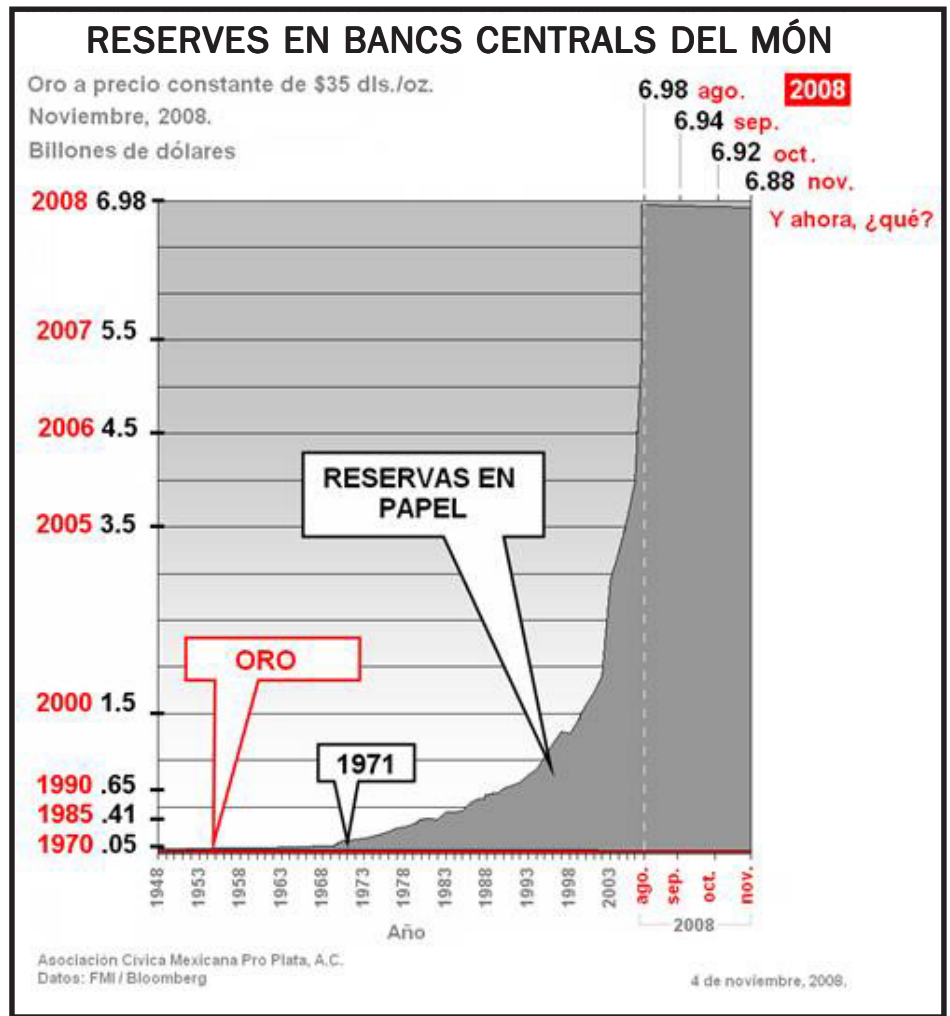
Aquest cicle de vint anys (1981-2000) no ha estat exempt de crisis de sobreproducció, però van esclatar fora del centre de l'imperi: l'Efecte Tequila que va colpejar

Mèxic, Moscou, el Sud-est asiàtic... En cada cas la solució imposada pels EUA, l'FMI i el BM era aïllar la zona infectada i destruir capitals massivament (tancament de fàbriques, atur, devaluació moneda, caiguda de la borsa). Però la crisi va arribar l'any 2000 al cor de l'imperi, amb l'anomenada crisi de les punt.com. Es van desplegar les accions de les empreses relacionades amb sectors "punta", que havien de garantir un creixement il·limitat.

La burgesia nord-americana va buscar amb urgència una sortida. A les eleccions de novembre de 2000 van presentar-se dos projectes polítics i va fer-se visible el dur enfrontament entre sectors burgesos: Bush i Al Gore van dur fins al final la divisió que es va traslladar a les institucions que havien de decidir qui havia guanyat les eleccions, que també es van partir al 50%. Al final van donar la victòria a Bush, que va sortir de les eleccions com un dels presidents més febles i qüestionats de la història nord-americana.

Només un fet amb les característiques de l'11 de setembre podia permetre que tota la burgesia tanqués files darrera de Bush i aquest pogués impulsar el seu pla: la reactivació econòmica de la indústria amb grans despeses en la de guerra (que és 100% made in USA), política militar (l'Afganistan, l'Iraq...) per prendre directament recursos energètics i amb ells refinançar les inversions multimilionàries. Mentre s'empenyia les famílies i empreses a endeutar-se per mantenir l'activitat econòmica, en particular en els dos sectors amb més impacte en l'economia interna: construcció i automòbil. Certament, a finals del 2002 l'economia comença a recuperar-se segons el pla previst. Però el pla embarranca a l'Iraq i després a l'Afganistan. En lloc de convertir-se en un flux il·limitat de petrodòlars cap a les arquitectures nord-americanes, la resistència i el sabotatge dels oleoductes, han fet que la guerra tingui un cost creixent que no es

compensa amb la venda de cru. Així s'ha anat estrenyent la soga al coll de l'economia nord-americana.

La falta de perspectiva a la guerra ha accelerat altre cop el procés de crisi i una onada de desconfiança: Bush ha tornat a caure en el nivell més baix de popularitat, és a dir, el cicle es tanca i Bush se'n va tal com va arribar. Només fa falta un avís perquè ningú vulgui ser l'últim a quedar-se amb munts de paper financer sense cap valor. Els diners, intentant esgotar les possibilitats d'aconseguir rendibilitat, abandonen les seves posicions en el mercat hipotecari, en el qual han aconseguit immensos beneficis, i llancen un atac especulatiu sobre el petroli i els aliments: acumulen i forcen a l'alça els preus, provocant sense cap rubor la fam de milions de persones i aixecaments en un parell de desenes de països. Els economistes burgesos tornen a parlar d'una nova crisi energètica per l'alça del preu del petroli per sobre dels 100 dòlars/barril, però no estem davant del debat sobre el zenit del petroli sinó sobre les operacions financeres per

obtenir beneficis ràpids.

La situació es torna insostenible i davant de les primeres dificultats per cobrar actius hipotecaris apareix la desbandada general dels "inversors". Es produeix el crac. Molt similar al del 29, però de dimensions majors. El responsable de la crisi no és el petroli, ni les hipoteques, sinó l'explosió d'una crisi de sobreproducció que s'ha anat ajornant almenys des del 2000. Hi ha sobreproducció de tot, inclosos els actius financers i paper moneda, papers que en realitat no tenen res darrera. La seqüència reproduïx la del 29. Tot semblava tranquil poc abans del crac i es feien enormes negocis, el president Coolidge el desembre del 28 afirmava davant del Congrés: "Cap dels Congressos dels Estats Units que fins ara s'han reunit per examinar l'estat de la Unió han tingut davant seu una perspectiva tan favorable com la que se'ns ofereix en aquests moments. Pel que fa als afers interns hi ha tranquil·litat i satisfacció... i el més llarg període de prosperitat. A l'exterior hi ha pau..." (Cita J. K Galbraith a "El Crac del

29"). Però la crisi de sobreproducció s'estava gestant i va esclatar pocs mesos després amb la caiguda en picat de la borsa. Més tard la crisi que va enfonsar la borsa es va traslladar a la banca i d'ella a les empreses, per la qual cosa va afectar de ple la producció real. L'atur i la misèria es van estendre en els anys 30 sobre la classe obrera, en el que es coneix com la Gran Depressió. Aleshores la crisi no es "va resoldre" fins a la destrucció massiva que va significar la II Guerra Mundial.

Avui tots els governs capitalistes han procedit a lliurar sumes astronòmiques per convèncer els bancs que segueixin donant crèdit a famílies i empreses, però l'objectiu dels bancs no és salvar l'economia, sinó seguir fent negoci, i gran part d'aquests diners públics ha anat a l'especulació aprofitant les gangues que la crisi ofereix. Aquesta acusació es recull en un dels informes dels congressistes nord-americans que

participen en la comissió de seguiment. Mai no s'havien fet intervencions tan massives com l'actual, primer en la borsa i ara als bancs, però no per això es frenarà la fugida dels capitals cap a refugis més segurs. Per exemple, George Soros, un dels financers/especuladors més experts, ja s'ha convertit en el major terratinent de l'Argentina i acaba de comprar el 25% de Petrobras.

El capitalisme es prepara per al xoc.

Com en els anys trenta, el capitalisme té dos recursos polítics per afrontar la crisi en els països imperialistes: el primer el de "socialitzar" la misèria, convèncer el poble que ens convé a tots/es estrènyer-nos el cinturó, que ens convé a tots/es lliurar milers de milions a la banca i les grans empreses. Obama és el Franklin D. Roosevelt dels anys 30. Populisme, demagògia al servei que la crisi la

paguin els treballadors/es. Però – també com en els 30- la burgesia sap que no n'hi ha prou amb "convèncer" la classe obrera: la lluita de classes en aquestes situacions es tensa fins a l'extrem i la precaució és necessària: veurem una reorganització del feixisme, però com avançada ja tenim els governs de Sarkozy o Berlusconi, que exacerbem el bonapartisme alhora que entren en contradicció amb les pròpies institucions de la democràcia burgesa.

La sortida a la crisi o representarà una nova reculada de les condicions de vida dels treballadors/es i els pobles, com ja va ser-ho la sortida de la crisi dels 70, o obrirà un nou període revolucionari. El xoc dur entre les classes és inevitable. Altre cop la disjuntiva de Marx està a l'ordre del dia: socialisme o barbàrie.

2. Construint una resposta

Davant de la crisi provocada pel capitalisme només hi ha dues lògiques possibles: la de qui intenta per damunt de tot salvar el sistema, sense que importi el cost social que aquesta operació tingui; i la dels i les que posem per damunt de tot salvar els i les treballadors/es encara que per això calgui acabar amb el capitalisme. A algun lector/a li sonarà a repetit, i té raó: ho repetim des de 2001, quan ja s'havien produït les condicions perquè esclatés la crisi i hagués estat importantíssim preparar-s'hi. No obstant això avui és imprescindible reprendre aquest fil per construir la lluita necessària –que només aconseguirem amb arguments convincents– davant d'aquest "efecte lguazú" que, com una cascada, ja ens arrossega a l'abisme.

La lògica del capital

És la que trobem en els discursos de la patronal i els governs (ja siguin de dreta pura com Bush o socialdemòcrates com el de Zapatero), de l'FMI i altres institucions financeres capitalistes: exigeixen més flexibilitat, i en concret més abaratiment dels acomiadaments que justifiquen "per contractar més"; una retallada de plantilles per ajustar la producció a les possibilitats de venda defensant la taxa de benefici; una congelació o reducció de salaris, que conjuntament amb augments de productivitat diuen que són per reduir costos; ajudes del sector públic ja sigui en forma de diners directes (com a la banca) o en forma de reducció d'impostos, és a dir, fent recaure més en els i les treballadores el pes de l'erari públic. **En definitiva, totes aquestes mesures són les que fan recaure el pes de la crisi i la recuperació de la taxa de benefici empresarial en les espatlles dels/les treballadors/es. Però el denominador comú de totes és que redueixen el poder de compra de la majoria, és a dir, totes són**

objectivament un factor que empitjora la crisi de sobreproducció. Aquestes mesures no pretenen superar la crisi, sinó fer

Estem amb l'aigua al coll

pagar als i les treballadores un augment de competència entre empreses per determinar quina part del mercat es queda cadascuna d'elles, un mercat que entre tots redueixen encara més.

Les diferències entre els discursos de republicans i demòcrates als EUA o entre la dreta clàssica i la socialdemocràcia són només el grau de control que l'estat ha d'imposar a la banca i les grans empreses perquè no tornin a produir-se altres cracs.

A aquesta mateixa lògica se sumen les direccions sindicals de CCOO i UGT. Estan disposades a signar reduccions de plantilles i EROs amb congelació salarial o augments de jornada, sempre que –ens diuen– la patronal assegurui un pla de futur de l'empresa. En aquest camí de “compromís per assegurar el futur” són els primers a reclamar a l'estat més diners públics per lliurar a les grans empreses. Però aquest discurs l'hem sentit moltes vegades en el passat. La patronal de SEAT, per exemple, ha assegurat cada vegada que l'ERO era una condició indispensable per assegurar el futur de l'empresa. I això no ha estat cap obstacle per tornar-ne a presentar un altre amb el mateix argument, no sense haver passat abans per la caixa de la Generalitat o del Govern Central per recollir alguna ajuda pública per millorar els seus comptes. Amb aquest criteri estem perduts/des. Si donem per bo el discurs de l'ajustament de producció a la demanda i la millora de la rendibilitat empresarial per poder competir millor, ens estem ficant nosaltres mateixos al clot.

Lamentablement en aquesta lògica s'hi cau també des de l'esquerra sindical quan amb posicions de responsabilitat (com són comitès d'empresa) es respira

quan es reconverteix un ERO amb acomiadaments a un ERO temporal. Certament no és el mateix, però és clar que el temporal no fa cap altra cosa que fer més fàcil el camí per un altre de posterior amb acomiadaments i que després la pròpia empresa argumenti que les dificultats ja van ser reconegudes pel comitè d'empresa en l'ERO temporal i que aquestes no han millorat, per la qual cosa, esgotades totes les possibilitats “no traumàtiques” es veu en l'obligació de fer acomiadaments. I en aquestes condicions difícilment es pot recomposar una batalla sindical que encara que digui “cap acomiadament” en realitat només està esperant poder treure els 45 dies.

Però hi ha una altra lògica

Nosaltres no direm que des d'una posició de direcció no es pot signar mai un ERO. Pot ser igual de greu no signar-lo sense oferir cap alternativa més enllà de dir que no, però comptant, en realitat, que ja n'hi ha altres que el signaran. La qüestió és si rebutgem la lògica capitalista i així els ho expliquem als i les treballadores, si intentem oferir una altra alternativa i construir-la o ens justifiquem entrant en la via de les “sortides no traumàtiques” o “del mal menor” sense deixar clar que són l'avantsala de les “traumàtiques”.

La nostra lògica només pot partir de la realitat i la realitat és que la crisi es produeix perquè no hi ha prou poder adquisitiu per comprar el que s'ha produït, i això és: perquè han augmentat els i les desocupades, perquè ha crescut l'ocupació escombraria i perquè els salaris no han crescut al ritme de l'increment de productivitat. La defensa dels llocs de treball, imprescindible per impedir un empobriment dels treballadors/es –que són la

base de les forces productives- són, a més, la millor mesura anticrisi.

Però fins i tot sense anar tan lluny, cada pas que impedeix la destrucció de forces productives, cada pas que defensa els salaris o impedeix nous desocupats/des és una possibilitat de mantenir la capacitat de compra i alleujar la crisi. Aquesta ha de ser la lògica dels i les treballadores: la que combat **la seva** crisi convençuts que les mesures de capitalistes i governs, **les seves** “mesures”, encara l'agreugen més. Hi ha diners, hi ha producció i hi ha necessitats, cal trencar el coll d'ampolla que imposen els empresaris: s'han de defensar la producció i les fàbriques, s'han de defensar les condicions de sou i feina, s'han d'intervenir els preus, s'ha d'intervenir sobre el caràcter privat de la propietat. Només la lluita de classes imposarà una lògica sobre l'altra.

Les etapes de la lluita: de la VG a les ocupacions i la producció.

És per aquesta posició en la producció que la classe obrera és la classe social que pot assegurar un futur, perquè és la més interessada en no permetre que es destrueixin forces productives –és la seva pròpia supervivència-, pot fer-les funcionar per generar riquesa si pren amb les seves mans la propietat dels mitjans de producció i els posa al servei de la satisfacció de les necessitats socials, és a dir, si avança cap al socialisme. Aquesta és la nostra posició, però sabem que ara mateix a la majoria li sona a llunyà o a impossible. Però tampoc la nostra anàlisi de la crisi fa tot just uns mesos no es veia, i avui es torna més comprensible i necessària per organitzar la resposta.

Això té a veure amb la consciència que cada moment té

la classe obrera o sectors de la seva avantguarda. Nosaltres utilitzem el concepte de "consciència" com ho fa el marxisme, sense res a veure amb idees morals, sinó ben material: com el resultat de com interpretem col·lectivament la realitat que ens colpeja i el resultat de les lluites que vivim, o sigui de l'experiència.

També en el procés de la crisi, aquesta consciència canviarà i, si els sectors de l'avantguarda revolucionària fan les propostes adequades, aquestes poden quallar i convertir-se en alternatives, en la resposta que els treballadors/es senten com a necessària i possible.

Avui el que es viu és la urgència d'una resposta col·lectiva –que fins ara s'ha expressat deformatadament amb les convocatòries de mobilitzacions unitàries de CCOO i UGT- i per això creiem que és possible i necessari impulsar la vaga general, tal com desenvolupem més avall.

No obstant això, a la llum de l'experiència del moviment obrer, tant després de la crisi del 29 com davant d'altres de menors, com a l'Argentina 2001, la vaga general ocupa només una primera fase, molt important però que no necessàriament ha de ser l'única, sobretot si la burgesia segueix aplicant els seus plans o la vaga no es concreta. És quan els treballadors/es comencen a comprovar que amb la indemnització –en el millor dels casos- no resolen res perquè no hi ha cap altre lloc per anar a treballar, i apareix una alternativa que els fa anar més enllà perquè posa damunt la taula la propietat de l'empresa. Són les ocupacions de fàbrica que habitualment comencen de forma defensiva com en el cas de Chicago –vegeu l'article- però que si es perllonguen en el temps plantegen el tema de la producció. Va ser el cas de l'Argentina amb el moviment que es va popularitzar com de "pujar les persianes": començaven amb una ocupació o per evitar el desmantellament o per cobrar-se sous endarrerits o indemnitzacions a partir de la venda dels estocs existents, i acabaven plantejant-se la producció, ja fos en forma de cooperativa o en forma d'exigència de nacionalització sota control obrer –com Zanón-.

Aquí encara no estem en aquesta situació –almenys de forma generalitzada- però cal preveure-la

preparant alternatives empresa per empresa que puguin respondre a plans de futur, perquè com la fase actual, quan arriba hauria d'estar preparada.

Lluitar per organitzar la vaga general

Però encara que convinguem en no retrocedir en la defensa dels salaris i dels llocs de treball, fins i tot com una mesura anticrisi, la veritat és que difícilment ho farem aïlladament. Aquesta convicció ha de ser majoritària perquè s'imposi. La defensa de la nostra òptica contra els seus plans ha d'anar acompanyada d'entendre que el capitalista solament retrocedeix si tem perdre molt més, és a dir, la lluita ha de traspasar el terreny d'una lluita d'interessos econòmics per convertir-se en un pols polític, que imposi mesures generals que al capitalista li facin témer per les seves empreses. En aquest sentit la unitat de les lluites és essencial per convergir en una vaga general.

Actualment només CCOO i UGT podrien convocar una vaga general, però les direccions d'aquests dos sindicats estan lliurades en cos i ànima a la lògica capitalista. Internament en cap dels dos sindicats hi ha corrents d'esquerra que poguessin imposar a les direccions la convocatòria de la vaga general contra la voluntat de les direccions. Es podria fer una campanya per la vaga general, que perquè fos creïble hauria de dirigir-se prioritàriament cap a aquests dos sindicats. Però això seria només seria fer propaganda de què s'hauria de fer i no es fa. Cal anar més lluny: cal generar un moviment per la vaga general.

Comencem per raonar per què una vaga, perquè hi ha companys/es que no la veuen en aquest període de crisi. El criteri per una vaga no és simplement la comptabilitat empresarial entre el que deixa de pagar l'empresari

menys el que perd en producció. Més encara quan està retallant producció, això no tindria cap sentit. Però l'important de la vaga és la mesura de força, desplaçar l'activitat al carrer, perquè permet la mobilització de tota la plantilla, perquè permet posar sobre el terreny la unitat amb altres lluites, la via de la vaga general. Perquè per arribar-hi, el primer objectiu és unificar les lluites: amb coordinacions d'empreses en crisi o possiblement afectades, convocant manifestacions conjuntes, convertint el problema de cadascuna en un problema de tota la localitat o de tota la comarca. Cridant la resta de sectors a secundar la lluita, exigint a totes les institucions (ajuntaments, governs autonòmics i centrals, parlaments) que es posicionin contra els acomiadaments i EROs, que posin mitjans per amplificar la lluita obrera.

La clau de la nostra força és la capacitat, en primer lloc, per unificar la classe obrera: entre fixa i precària, entre desocupada i activa, entre immigrada i autòctona i, una vegada unificada la classe obrera, ésser capaç d'arrossegar en l'acció el conjunt de treballadors/es i la petita burgesia –incloent-hi els i

les autònomes, falses o no.

La força dels i les aturades és indispensable. En la crisi dels anys 70 van prendre cos les assemblees de desocupats/des en nombroses localitats. El seu objectiu era exigir feina als ajuntaments i en molts municipis van ser el motor principal d'organització obrera. Avui hi ha un sector que ha caigut en picat: la construcció. En un percentatge molt important estava format per sectors de treballadors immigrants: al seu costat cal posar vells/es activistes autòctons/es que van viure el procés dels 70, posar a la seva disposició els sindicats, etc... És una oportunitat d'or per fer aquesta unitat en la lluita de què hem parlat.

La qüestió de la vaga general.

Tradicionalment s'han enfrontat visions diferents sobre la vaga general. La concepció idealista de la vaga general: un dia fixat, el moviment ho justificava tot. Però el moviment no ho és tot. La vaga general ha de ser per aconseguir alguna cosa. Ni més ni menys que per fer efectiva aquesta idea que la crisi la paguin els que l'han creada. Aleshores la qüestió seria: quines mesures s'haurien de prendre perquè la crisi la paguin ells? Aquest ha de ser el contingut, el programa de la vaga general. Volem la vaga general com a expressió de força de la classe obrera per imposar una sèrie de mesures imprescindibles.

Una VG per:

* **L'escala mòbil d'hores de treball. Repartir la feina entre les mans disponibles mantenint el salari íntegre. Una llei que redueixi a 35 h la jornada laboral.**

* **Prohibició d'acomiadaments. Rebuig dels EROs. Derogació de la Llei concursal.**

* **Llei contra els desnonaments.**

* **Nacionalització de les empreses sota control obrer.**

* **Expropiació de la banca sota control dels i les treballadores.**

EUA. Chicago

Fàbrica ocupada al cor de l'imperi

El 5 de desembre, 250 treballadors/es de la Republic Windows & Doors de Chicago van ocupar la fàbrica davant de l'anunci de l'empresa que tancava per manca de crèdit. La patronal va assegurar que no podia pagar els salaris endarrerits ni les indemnitzacions per acomiadament perquè el Bank of America, el principal creditor, no n'autoritzava el pagament. Malgrat els límits del moviment (que lluitava per rebre les indemnitzacions degudes, no pas per mantenir els llocs de treball) l'experiència ha estat important, tant pel mètode com pel fet que s'ubiqués al cor de l'imperi. Durant uns dies van convertir-se en el principal centre d'interès polític i mediàtic, perquè amb la seva acció recuperaven un mètode de lluita que no s'havia vist des dels anys 30.

L'ocupació va començar unes quantes hores després que el Departament de Treball nord-americà anunciés que només el mes de novembre s'havien perdut 533.000 llocs de treball al país, que ha arribat a la taxa d'atur més alta dels darrers 15 anys. Els i les 300 treballadores tenien al cap les nefastes perspectives de trobar una altra feina quan van acordar l'ocupació en assemblea. Es van organitzar en torns de 8 hores per garantir la seguretat i la neteja de les instal·lacions.

"És del tot vergonyós que les institucions financeres es beneficiïn

d'un pla de rescat del Govern i que el Banc of America no autoritzi el pagament de les nostres indemnitzacions i salaris", declarava a la premsa Leah Fried, representant de la United Electrical, Radio and Machine Workers of America (UE) a la fàbrica. Aquest banc havia rebut 25.000 milions de dòlars del fons de rescat del Pla Bush i es negava a pagar els 1.500 milions que es devien al conjunt de la plantilla.

La premsa es va fer ressò de la mobilització ràpidament i els principals mitjans del país van desplaçar-se a la fàbrica. Va haver-

hi una manifestació davant de la seu del banc per exigir el pagament de les indemnitzacions. Alguns van investigar l'empresa i van treure a la llum un pla de deslocalització a l'altra planta de l'empresa, situada en una altra ciutat, on els i les treballadores no estaven sindicades. La secció 1110 de la UE havia protagonitzat en els darrers anys, després de guanyar a la burocràcia en les eleccions sindicals, mobilitzacions exigint millores salarials que van acabar amb un triomf.

D'arreu del país van arribar a la fàbrica mostres de solidaritat, que van obligar personatges com el reverend Jesse Jackson a recolzar la mobilització. Fins i tot Obama va haver de sortir a dir que les reivindicacions dels i les treballadores eren justes. Aquella petita fàbrica va esdevenir el símbol de la crisi i del seu impacte sobre la classe obrera. El governador d'Illinois va ordenar que s'atruessin les transaccions públiques amb aquest banc fins que es resolgués la situació dels i les treballadores.

Finalment, després de cinc dies d'ocupació, el banc va acceptar concedir els crèdits i un cop l'empresa va haver pagat dos milions de dòlars d'indemnitzacions, l'assemblea de treballadors/es va votar per unanimitat posar fi a l'ocupació. Amb la decisió d'ocupar la seva fàbrica -un mètode que el moviment obrer nord-americà no havia emprat des dels anys 30- els i les treballadores de la Republic van desencadenar un moviment de solidaritat que va obligar un dels bancs més grans del país a pagar salaris i indemnitzacions tot i que no tenia l'obligació legal de fer-ho. El següent pas: utilitzar-lo per defensar els llocs de treball.

Cristina Mas

Argentina.

Llei d'Expropiació de Zanón i pressió econòmica

El 18 de desembre passat, el Govern Provincial de Neuquén va posar data al debat de la Llei d'expropiació de Zanón. La setmana següent entraria a la Legislatura i el març -quan es reobrin les sessions- es debatrà a la Cambra.

Fa 7 anys que Zanón va ser ocupada i que els i les treballadores van posar-la a produir sota control obrer. La forma que ha tingut des d'aleshores ha estat la d'una cooperativa, Fasinpat, però la seva lluita no ha decaïgut sinó que han seguit exigint la nacionalització mantenint-ne el control.

El mateix dia que es feia pública la notícia, els treballadors/es de Fasinpat estaven fent piquets contra l'ofegament econòmic que estan

patint per part dels sectors energètics i patronals que pretenen acabar amb el model que ofereixen als treballadors/es de tot el món.

Si bé l'expropiació seria un pas endavant en el sentit de la seva lluita, tant el fet que es faci amb indemnització -es parla de 20 milions de pesos com a mínim per a creditors preferents-, com que pugui no acompanyar-se de mesures com els subsidis energètics que reben les altres empreses, com els termes del control, mantenen la seva lluita, ja que el risc és tant el de no poder mantenir els llocs de treball en aquest període de crisi, com que no estiguin garantits els mecanismes del control obrer.

Axí doncs, la lluita segueix fins que tots aquests elements formin part de la Llei d'expropiació.

Davant la política burgesa cap a la crisi

3. Cal construir el partit revolucionari obrer

La burgesia prepara les dues cartes dels anys 30: New Deal/Obama o el feixisme, dues variants de la resposta burgesa.

La burgesia sap que les actuals mesures anticrisi no trauran el capitalisme del camí sense sortida en què ens ha ficat. Sap que en aquestes crisis de profunditat ha de posar-s'hi a fons i que no hi ha cap possible sortida que no passi per: 1) una destrucció massiva de forces productives i 2) un augment net de la taxa de plusvàlua. I això necessàriament passa per: 1) tancaments d'empreses, acomiadaments massius, destrucció d'actius financers, començant pel paper moneda; 2) una reculada brutal de les condicions de vida i treball de treballadors/es i pobles, més espoliació dels països semicolonials, incloses guerres per obtenir un control més directe de la riquesa, eliminant sectors burgesos que es quedaven una part de la renda (com a l'Iraq pel petroli).

Com dèiem en altres articles la solució no és, doncs, econòmica sinó que s'instal·la en una exacerbació de la lluita entre les classes i entre l'imperialisme i la resta d'estats semicolonials. Per això la burgesia s'arma –com va fer els anys trenta- amb els discursos de crisi: el “socialdemòcrata” i el del feixisme. El primer té la seva expressió més clara a Europa, són els que voldrien *refundar* el capitalisme sense els excessos viscuts i amb més control de l'estat. El capità que tots esperaven per liderar aquesta croada ja ha arribat a la Casa Blanca: Obama. Ha reproduït les mateixes formes populistes de Roosevelt durant la Gran Depressió amb el New Deal, és a dir, explicant com els i les treballadores han d'acceptar “pel bé de tothom” socialitzar la misèria i afavorir les empreses. Ja ha fet les primeres passes en aquest sentit avalant les ajudes a les automotrius

des dels diners públics i prometent grans plans d'obres públiques que també posarà en mans de les empreses.

Però el capitalisme es defensa per les bones o per les dolentes, i hi ha sobre la taula la recomposició del feixisme. De moment a Europa hem assistit a un reforçament del bonapartisme, desplaçant –tot i que no substituint - les formes democràtico-burgeses més clàssiques. Dues expressions d'aquest bonapartisme són Berlusconi o Zarkozy, encara que també la socialdemocràcia pot evolucionar a formes més bonapartistes, com vam veure en el cas de Blair. A Rússia, la versió Putin. Son règims que encara que se sostenen en els mètodes tradicionals de la democràcia burgesa i les seves institucions sovint van més enllà.

Cal construir un partit

Els es preparen per enfrontaments decisius i no n'hi ha prou amb la lluita defensiva i sindical, perquè el seu caràcter va més enllà del terreny de l'alternativa política.

Per aquests xocs ells han preparat els seus grans partits i institucions estatals i, de la mateixa manera, cal que la classe obrera tingui una expressió política que li permeti arribar a ser l'alternativa de tota la societat. Es tracta de construir un partit revolucionari, ni messiànic –ja sigui a l'estil guerriller o en la versió actual dels “alternatius” que

pretenen despertar la classe amb accions “exemplars”- ni que intenti substituir la classe per les seves idees com durant un temps va fer l'estalinisme. Un partit que proposi i convenci, que transmeti les experiències nacionals i internacionals dels treballadors/es al llarg de la història i construeixi el seu programa al costat de la classe obrera davant dels nous reptes. Un partit que realment cregui que és la classe obrera la clau del futur –per les raons objectives que assenyalam en aquest article- i que estigui disposat a proposar iniciatives que vagin en aquest sentit i que, si es prenen, acompanyarà fins a les seves últimes conseqüències, sense etapes ni maniobres que s'anomenen polítiques per amagar que es fan d'esquenes als i les treballadores. Un partit revolucionari, democràtic i de combat, convençut que la sortida només pot ser el socialisme. Volem formar part d'aquest procés, és imprescindible que existeixi. Per això falta camí, però vine ja avui a fer-lo amb nosaltres!

